

VECKOBLADET

Nr 2 webbform

100122

Rädslan för islam

Nästa ämne i Demokratisk Vänsters seminarieriserie om främlingsfientlighet är "Rädslan för islam - orsaker och konsekvenser". Inledare är **Jan Hjärpe**, professor emeritus i islamologi vid Lunds Universitet.



Måndag 1 februari kl 19.
Demokratisk Vänsters lokal, Magle Lilla Kyrkogata 2.

Distanskurser - sök restplatser!

Kvarnby folkhögskola är ett studiecentrum för hela landet. En förutsättning för detta är våra distanskurser. Precis som våra närvarokurser så berättigar distanskurserna till studiemedel. Du läser på kvarts- eller halvfart, kurserna går helt och hållet på distans och några obligatoriska resor till Skåne är alltså inte aktuella.

Men vi är medvetna om att det kan vara givande att träffa kurskamrater och likasinnade och har därför en ambition att kombinera distansstudierna med studiecirkelar, seminarier och föreläsningar in anknytning till kursämnena. Vi vill helt enkelt länka ihop studiegrupper i hela Sverige, helst lite varstans i landet.

Några av vårens kurser har restplatser:

Marxism och feminism

Vår kurs Marxism och feminism ger dig tillfälle att fördjupa dina kunskaper om två viktiga politiska teorier som har inspirerat miljontals människor i hela världen och påverkat såväl politiska rörelser som den akademiska världen. I flera tematiska block följer vi marxismens, feminismens och vänsterrörelsernas utveckling från Marx' dagar till vår samtid. Du kan läsa kursen på kvarts- eller halvfart.

[Läs mer/anmäl dig till kursen](#)

Makten på jobbet

Klasskampen pågår hela tiden, överallt runtomkring oss i våra vardagsliv. Varje arbetsdag bär med sig öppna eller dolda konflikter. Det är dessa konflikter som granskas och diskuteras i kursen Makten på jobbet.

Hur uppstår kollektiv, informella och formella, som gör motstånd? Vilka maktmedel har vi? Det är bara några frågor som vi kommer att diskutera. Kursen ska ge politisk-organisatoriska kunskaper och bidra till att sprida deltagarnas egna erfarenheter från den vardagliga klasskampen på jobbet.

[Läs mer/anmäl dig till kursen](#)

Pressgrannar

Stig Henriksson, v-Fagerstas ordförande, skriver krönikor som både publiceras på deras hemsida och i VLT.

Veckans krönika har titeln "Om sk fattiga länder" och är som vanligt välskriven och läsvärd.

Om sk fattiga länder

Haiti har drabbats av en naturkatastrof. Landet är ett av de fattigaste i världen och det armaste i Amerika. Det äger säkert sin riktighet, men generellt blir jag alltid störd av begreppet "fattiga länder". Senast under klimatmötet i Köpenhamn talades det mycket om dem.

Många av de länder som kallas fattiga är i själva verket oerhört rika. Ta den afrikanska kontinenten som exempel. Sammantaget utvinns där 75 % av världens platina, 65 % av alla diamanter, 50 % av allt guld, 30 % av uranet och 11 % av oljan.

Afrikas 13 % av jordens befolkning producerar sammantaget 30 % av jordens råvaror. Men konsumerar 2,5 % av världskonsumtionen, har 1 % av världens inkomster och äger 0,5 % av världens tillgångar.

Afrika är inte fattigt, det är jordens rikaste kontinent. Det är makt över sina tillgångar man är fattig på och det är fördelningen inom länderna man lider av. Detta är inte unikt för Afrika. EU-systemet sägs ofta bygga på solidaritet så att rika länder hjälper fattiga länder. Det är ett påstående med mer modifikation än sanning. Det är betydligt mer korrekt att säga att (relativt) fattiga människor i rika länder hjälper rika människor i fattiga länder. Ibland, för de riktigt stora summorna går till rika människor i rika länder. Jordbruksstödet kan tjäna som ett exempel.

Drottningen av England får ca 7 miljoner bara för sitt gods Sandringham farms, medan Prins Albert av Monaco fick nöja sig med 5 miljoner för sina veteodlingar i Frankrike. Storbritanniens tredje rikaste person, hertigen av Westminster, får över 5 miljoner kronor i stöd varje år. Tysklands största bidragsmottagare är hertigen av Schleswig- Holstein som kammar hem 15 miljoner kronor.

Och i Sverige är de största bidragstagarna friherre Gyllenkrook med sina 6,5 miljoner och greve Piper med 5 miljoner. Allt medan en småbrukare i Rumänien i genomsnitt kan räkna med 4 000 kronor i stöd från EU.

I Afrika står kvinnor för 80 % av matproduktionen, men har 10 % av inkomsterna och äger 1 % av tillgångarna.

Skillnaden mellan länder minskar, men skillnaderna mellan människorna i respektive land ökar i hela världen, även i Sverige. Problemet är inte i första hand fattigdomen utan fördelningen.

Hjälp de drabbade nu, men minns också att även i Haiti äger den rikaste procenten hälften av landets tillgångar.

Stig Henriksson

"Det finns tre saker som inte kan döljas; kärlek, hosta och fattigdom". Ivo Andric

Smygande trädmassaker

På torsdagsmorgonen vandrade jag längs Höje å mot Bup-området och Sankt Lars. Det var fortfarande nästan mörkt. På långt håll såg jag strålkastarna och hörde brummandet från trädfällningsmaskiner och bandvagnar. Jag uppfattade att den största pilen, den i nedre hörnet mot hundrastplatsen hade fällts.

Medan jag inspekterade det ganska stora Bup-området konstaterade jag att man arbetade med ett system för att leda dagvattnet via en damm till ån. Flera av småträden vid Hunnerup-hemmet var fällda.

Ungefär då - vid halvniotiden - försvann alla de stora maskinerna.

Jag återvände mot ån för att inspektera förödelsen. Längs en bred gata längst nere vid vattnet var alla träd fällda. Jag hade föreställt mig att de skulle bli kvar, i alla fall flertalet, som en ridå mellan de planerade stadsvillorna och ån.

Det förvånade mig att maskinerna försvunnit så snart det blev dager. Jag grubblade över varför de börjat så tidigt och arbetat så snabbt i mörkret. De var förstås försedda med strålkastare. Var det för att undgå protestaktioner och trädkramare?

Fortfarande var det ganska folktomt. Den ende som passerade var en norsk motionslöpare. I hagtornbuskarna satt stora flockar av björktrast.

Jag kommer närmast att kontakta Riksbyggen. På måndag har vi möte i Byalaget. Jag återkommer med närmare uppgifter nästa vecka.

Gunnar Stensson

Halka vållar inga trafikolyckor

Så är det då vinter igen. Och vinterväglag. Tidningarna fylls med rubriker som: "Fler halkolyckor i natt", "Halkolyckor stängde av E6", "Halkolycka vid Skottorp", "Lastbil i halkolycka på torsdagskvällen" osv. Jag behöver inte fortsätta uppräknningen, alla känner väl igen rubrikerna.

Halka som olycksorsak?

Men vad står denna typ av rubriker för? Är det bara ett sakligt konstaterande att det var halt vid tidpunkten för "olyckan"? Nej så är det inte alls. I uttrycket "halkolycka" ligger ett dolt orsakssamband. Halkan "orsakade" eller "vållade" den s k olyckan. Att det är så är lätt att förvissa sig om genom att läsa ingresser och brödtext. Här några axplock från ingresser i anslutning till rubrikerna (kursiveringarna har jag gjort):

"Trafikolyckorna till följd av vinterväglaget fortsatte på kvällen ...", "På måndagskvällen frös vägarna på och orsakade ett stort antal avåkningar ...", "Tre bilar åkte på kort tid av E6 vid Skottorp ... på grund av halka ...", "Nio bilar seriekrockade ... en olycka med halkan som orsak ... "En 30-årig man drabbades av halkan ... Bilen voltade men mannen blev inte allvarligt skadad."

I ovannämnda exempel framgår tydligt att journalister och rubriksättare hyser uppfattningen att halkan är orsaken till "olyckor". Halkan "drabbar" till och med de stackars intet ont anande bilisterna på samma sätt som t ex svininfluensan. Det finns dock knappast skäl att fördöma journalisterna för denna förklaringsmodell. En stor majoritet av befolkningen använder sig av denna tolkning av orsakerna till "trafikolyckor" när det råder vinterväglag.

Förarens val av hastighet är orsaken

Detta hindrar förstås inte att förklaringen är rakt igenom felaktig. Halka i samband med framförande av motorfordon kan i princip aldrig orsaka en olycka. Det är praktiskt taget alltid människan och människans val av fordonshastighet som är orsaken till "olyckan". Vill man förenkla det skulle man kunna säga att det är fordonets hastighet som vållar "olyckan", fast

detta är en förenkling som egentligen också är missvisande. För precis som i fallet med halka som olycksorsak döljer "fordonets hastighet" det faktum att det alltid är en människa som är subjekt. "Halka" kan aldrig vara en självständigt verkande aktör och hastigheten uppstår genom att människan "beordrar" sitt motorfordon att rulla på i en viss hastighet.

Den som inte håller med om att det är fordonsförarens val av (felaktig) hastighet i förhållande till väglaget som är orsaken kan ta sig en stund och fundera på om hon/han någonsin hört talas om att halkan satt en stillastående och i vederbörlig ordning parkeringsbromsad bil eller annat motorfordon i rörelse och sedan vållat en "trafikolycka".*

Spelar orsaken någon roll?

Men spelar det egentligen någon roll vad som är den egentliga orsaken till "halkolyckor"? Nej, inte om man struntar i de mänskliga kostnader i form av lidande och död som "halkolyckorna" (och alla andra "trafikolyckor" vållar. Och inte spelar det heller någon roll för dem som till varje pris vill undvika reglering av bilismen och bilförarens "rätt" att köra i vilken hastighet han (och mera sällan hon) finner för gott. Hastighetsbegränsningen är ju en paragraf i Trafikkungörelsen och ingenting som hindrar en förare från att köra hur fort som helst. Och även om föraren håller sig på rätt sida om hastighetsgränsen är denna givetvis en maxnivå. Är det halt väglag måste hastigheten anpassas efter detta.

Är trafikolycka verkligen en olycka?

Den uppmärksamme läsaren har säkert noterat att jag har satt "trafikolycka" etc inom citationstecken. Detta beror helt enkelt på att begreppet "olycka" är lite dubbeltydigt. "Olycka" är ju motsatsen till lycka, och betyder att det är något oönskat som inträffar. Och visst är väl "trafikolyckor" oönskade, även av föraren som betar sig fel.

Men "olycka" har också en dragning åt innebörden att någonting sker helt av sig självt, av en slump, eller rentav på grund av ödet eller någon högre makt. "Olycka" och "olyckshändelse" kan uppfattas som om det saknas ett mänskligt subjekt bakom händelsen. En hel del olyckshändelser är av den karaktären. Olyckor vållade av naturkrafterna till exempel. Men sålunda inte "trafikolyckor", inte ens "halkolyckor" – det är förarens val av fel, dvs för hög, hastighet som är orsaken till det inträffade. Därför har jag här, för tydlighets skull, satt "olycka" inom citationstecken.

Bekväma bortförklaringar

Sammanfattningsvis: genom att tala om "interväglag", "halka" etc vållar "trafikolyckor" döljs de verkliga orsakerna bakom avåknings och krockar. Det är bekväma bortförklaringar. Bekvämt för föraren som kan fransäga sig allt ansvar för det inträffade, och bekvämt för alla dem som slår vakt om bilismen som trafiksystem och fordonsförarens rätt att själv välja hastighet.

För min del anser jag det självklart att bilister som ger sig ut på glashala vägar och färdas i hastigheter som leder till "trafikolyckor" självklart gör sig skyldig till vårdslöshet i trafik och borde fällas för det. Inom en inte alltför avlägsen framtid måste enligt min mening hastighetsbegränsningarna anpassas efter aktuellt väglag och siktförhållanden samtidigt som bilarna obligatoriskt förses med hastighetsreglerande utrustning som gör det omöjligt att köra i hastigheter över gällande begränsning. I avvaktan på detta borde den hyperliberala lagstiftningen och rättspraxis vad gäller vårdslöshet i trafik kraftigt skärpas.

Ulf Nymark

* Det handlar i denna text om motorfordon. I princip är det dock farten (eller annan typ av vårdslöshet) som är orsaken bakom olyckor med andra typer av fordon. Det kan dock möjligen tänkas att det finns situationer där halka kan vålla en trafikolycka för icke-motorfordon, t ex sparkstötting och cykel. Detta är jag dock osäker på och tycker heller inte att det är lönt att grubbla på denna fråga.

Bilkrisen igen

Nog för att många i snart ett års tid har kastats mellan hopp och ... ja, förtvivlan är ett för starkt ord, men väl besvikelse, stundom djup. Det handlar ju om framtiden för så många människor. Bara för några veckor sen verkade alltsammans hopplöst. Men så plötsligt ljusnar det, samma dag som den riktiga solen av en händelse bryter fram genom molnen. Enligt dagens Dagens Industri kärvar det rejält i förhandlingarna. Vi ska inte överdriva förhoppningarna, men det finns faktiskt en chans att även Volvo Personvagnar kommer att läggas ner.

Grr

Det förlorade kriget

Under USAs långa och fruktansvärda krig mot Vietnam vägrade den ena regeringen efter den andra att lyssna på de rådgivare som insåg att det var dödsdömt. Nu tycks det vara Obama-regeringens tur att i Afghanistankriget upprepa föregångarnas misstag.

Föreningen **Afghanistansolidaritet** ger en skrämmande bild av utvecklingen. I dess nyhetsbrev från 12 januari visas hur det talibanstyrda motståndet mot ockupationen sedan 2005 vuxit in över i stort sett alla delar av landet. I det senaste brevet (20 januari) berättar den rysk-amerikanske militäranalytikern Pavel Felgenhauer att "Det råder total enighet i Moskva att USA och Nato kommer att misslyckas [i Afghanistan] där Ryssland misslyckades, och att det inte finns någon anledning att helhjärtat stödja en förlorad sak." Trots att en transiteringsöverenskommelse med USA tillåter 12 transportplan om dagen, transiterades under hela 2009 endast ett amerikanskt plan.

Vi kan också läsa att Japan kommer att upphöra med sitt fartygsburna tankningsstöd till USA i Persiska Viken som inleddes 2001. Japan kommer istället att inrikta sig på civilt bistånd i Afghanistan.

Afghanistansolidaritet kämpar för att få till stånd en bred diskussion om det svenska militära deltagandet i kriget. Medan politikerna ducker med gav Svenska Afghanistankommitténs ordförande Lena Hjelm-Wallén nyligen i ett möte, att "risken är stor för att kriget i Afghanistan inte går att vinna." Vänsterpartiet står ännu ensamt i sin opposition mot den svenska krigsföringen.

Politikernas tystnad kan förstås mot bakgrund av den svenska smyganslutningen till NATO. Medan alliansen undviker öppen debatt talar det 'oberoende' konservativa språkröret SvD idag öppet för anslutning, Svensk trupp står just nu under NATO-befäl inte bara i Afghanistan utan även i Kosovo.

Nyhetsbrevet saxar ur Pierre Schoris artikel i Expressen den 10 januari: "Den långa betänketid som Obama gav sig för att besluta om sin och därmed NATO:s nya strategi visar med all tydlighet att det är USA som bestämmer. Att "hjälpa Obama" betyder inte att sända flera svenska trupper till Afghanistan, den militära eskaleringens väg ger ingen hållbar fred. Att dessutom bara traska patrull efter andras militära pipa, är inte god svensk utrikespolitik. I stället för den förlängda, utökade, enormt kostbara och riskfyllda militära insatsen i Afghanistan kan Sverige fortfarande välja en annan väg än krigets. Vi skulle med våra stora biståndsresurser kunna bli en stor, fredlig aktör till stöd för det afghanska folket och dess institutioner i stället för att tvingas mer och mer in i en krigsföring av mycket begränsad betydelse för landet i stort. "

Bertil Egerö

För den intresserade: Föreningen Afghanistansolidaritet arbetar för Afghanistans folk och landets rätt till oberoende. Medlemskap kostar 150 kr/år (plusgiro 33 13 24-4, FAS) inkl. tidskriften Afghanistan.nu (4 nr/år) . En prenumeration kostar 100 kr. Hemsidan heter <http://www.afghanistan.nu/> . Här är [Senaste nyhetsbrevet](#)



Från västra halvklotet

Visst är det märkligt att ett fyllnadsval till ena kammaren i ett parlament på andra sidan Atlanten ska föranleda kommentarer i varenda svensk dagstidning och nyhetsutsändning. Men sådant är vår fixering vid USA och tron på Barrack Obama att det blir så. Man skulle bara önska att det skedde med lite större nyansrikedom.

T.ex. kunde man ta in rösterna från USA:s vänster. Jag citerar Alexander Cockburn i den alltid lika skarpa (och ibland lite magsura, det ska medges) sajten Counterpunch.com: "...Massachusetts som ofta beskrivs som den mest liberala delstaten i USA. Det är inte sant. Den är ett motbjudande dynghål av racism och vulgära fördomar, vilket står klart efter fem minuter där i vilken taxi som helst eller när man hört på någon av pratprogrammen på radio eller läst lokaltidningen."

Och vad gäller oron för sjukförsäkringen: "Det troliga är att försäkringsbolagen (som dikterade de grundläggande termerna i reformen och som har miljoner att tjäna på de nya kunder som nu kommer att enligt lag tvingas ta ut en sjukförsäkring) kommer att avsky att kasta bort månader av framgångsrikt lobbyarbete. De kommer att diktera någon ny 'kompromiss' som ger både republikaner och demokrater möjlighet att göra anspråk på att ha vunnit. Obama kommer att med glädje skriva under vilket försäkringsförslag som helst som hamnar på hans skrivbord bara det har rubriken 'reform'."

Ställer inte Cuba upp för Haiti?

Cuba ligger ju inte mer än ett stenkast från Haiti, men inte har man sett något i tidningarna om att de skulle ha ställt upp för grannarna. Nej, det står inte i våra tidningar. Det ligger väl inte för de amerikanska nyhetsbyråerna eller våra utsända reportrar att berätta om sådant. Men när man kollar på nätet så kommer det fram lite uppgifter. För det första visar det sig att Cuba har 340 läkare och annan medicinsk personal på Haiti sedan ett antal år och anses stå för 20 procent av landets medicinska kapacitet. Därutöver har man 400 haitianska medicinstuderanden under utbildning på Cuba. Senaste veckan har man förstärkt på Haiti med något hundratal medlemmar ur den s.k. Reeves-brigaden, som består av läkare och sjukvårdspersonal som är specialiserade på epidemi- och katastrofmedicin. Man har tidigare verkat vid jordbävningar i Kina och Pakistan och efter tsunamin i Indonesien. Det var f.ö. denna personal som erbjöds USA vid Katrinaöversvämningarna, vilket dock avböjdes. I en ytterligare gest har man medgivit USA att flyga över Cuba med jordbävningsoffer till Guantanamo.

Politiska gester? Ja, det är klart, de tusentals läkare som utbildas på Cuba och skickas över hela världen skänker goodwill och det är meningen, men de gör därtill god nytta. Om man är lagd åt det hållet skulle man kunna tala om att de gör allvar av det kristna kärleksbudskapet.

Skulle Sverige kunna göra något sådant? Nej, det kommer inte på tal, vi importerar ju läkare och kan inte ens utbilda våra egna. Vi lägger i stället pengar på pansarbilar och ammunition så att vi kan skrämma skiten ur folk i norra Afghanistan så att de inte mopsar sig. Det är solidaritet det, anser nästan hela Sveriges riksdag.

Lucifer

Lars Bondestam och Eritrea

En dag i mitten av november 1989 ringde Lars Bondestam.

- Jag vet inte hur jag ska säga det här, sa han. Du förstår, jag har blivit ombedd att göra en bedömning av livsmedelsläget i Tigray. Det är Oxfam som finansierar. Ja, du förstår...
- Du menar att du inte kan komma till vårt seminarium den 2 december.
- Ja, jag har inte tackat ja än, jag ville ringa dig först, men...

- Det är självklart att du måste åka. Ett sånt uppdrag är viktigare än ett seminarium i Lund. Vi pratade om hans nya bok om Eritrea. Han var stolt och lycklig över att den blivit färdig ett par veckor tidigare. Till slut kom vi överens om att flytta seminariet till 1990.

Det blev ingen föreläsning. Uppgifterna om hur Lars dog är knapphändiga. Han hade fullbordat insamlandet av material i Tigray och var på väg tillbaka. Det var två bilar: den ena kördes av Brian, en engelsman som han samarbetat med, och den andra av Lars. De körde över gränsen till Sudan vid Kassala och passerade en sudanesisk gränspostering. Brian körde före och Lars följde efter. Landminan exploderade under vänster framhjul på Lars bil.

Lars var etnolog och sociolog. Han hade vistats i Addis Abeba under Mengistus "röda terror" och engagerat sig i Eritreas befrielsekamp, som han kommit i kontakt med när han studerade nomadfolkens vandringar i gränsområdet mellan Sudan, Etiopien, Eritrea och Djibouti. Han oroade sig för hur nomadernas livsvillkor skulle förändras när Eritrea utvecklades till en stat med definierade och bevakade gränser. Han var övertygad om att nomadernas vandringar från betesplats till betesplats i bergen och öknen var det ekologiskt bästa sättet att utnyttja de magra viddernas näring. Tillsammans med sin fru drev han en fårfarm i Bohuslän.

Lars Bondestam, Philip Gottlieb och jag ingick i en delegation från EGIS, Eritreagrupperna i Sverige, som 1987 blivit inbjuden till den eritreanska befrielseörelsen EPLF:s andra kongress i det befriade området i bergen i södra Eritrea, runt staden Nacfa.

Vi tillbringade en frustrerande (men intressant) vecka i Khartoum i väntan på att fortsätta över den eritreanska gränsen via Port Sudan vid Röda havet. Vi delade rum i det grekiska hotell Akropol, där flera av delegaterna var inkvarterade. Det sprängdes några år senare av okända gärningsmän.

Väl framme i Eritrea deltog vi tillsammans med många andra gäster i den eritreanska befrielseörelsens andra kongress. Där antogs ett demokratiskt program som blev grundval för den konstitution som efter befrielsen utarbetades för det fria Eritrea.

Där valdes också Isayas Afeworki till ny ledare för EPLF. Ingen kunde föreställa sig att han skulle utvecklas till den diktator som idag förtrycker landet.

De internationella gästerna från partier och solidaritetsorganisationer i hela världen passade på att genomföra seminarier och gruppdiskussioner om samordning av solidaritetsarbetet. Lars köpte en get som han egenhändigt slaktade, flådde och halstrade. Sedan bjöd han på fest.

I december 1989 släcktes Lars Bondestams medvetande. Det är 20 år sedan. Jag tänker ofta på allt som därefter hände. Hur skulle han ha upplevt den fortsatta historien? Hur skulle han ha agerat? Ibland tyckte jag mig höra hans röst.

Eritrea fritt!

Den 24 maj 1991 fördrev eritreanerna den etiopiska ockupationsarmén ur Asmara samtidigt som de allierade styrkorna i Tigrays befrielsefront under ledning av Meles Zenawi tvingade Mengistu att fly från Addis Abeba i ett specialplan. Han tog med sig den etiopiska statskassan och fick en fristad i Zimbabwe.

I slutet av augusti flög jag till Asmara tillsammans med Donald Boström och Karin Bojs, då ung journalist med bakgrund i KPLM®. Det var det första planet med hemvändande eritreaner. Vi deltog i firandet av självständigheten, övertygade om att det lilla landet med sina långa demokratiska traditioner, sitt utvecklade näringsliv och sin goda infrastruktur skulle bygga upp ett välfärdssamhälle som kunde bli ett mönster för andra afrikanska länder.

Två år senare återvände vi för att övervaka folkomröstningen om Eritreas status som fri nation. Vi var stationerade i hamnstaden Massawa. Entusiasmen var gränslös och genomförandet välorganiserat. Strax därefter blev Eritrea invalt i FN. Våra förhoppningar tycktes infrias.

Men det första som hände efter etableringen som självständig stat var en rad gränskonflikter med Djibouti, Sudan och Jemen (i det sistnämnda fallet handlade det om öar och havsterritorium). Konflikterna upphörde så småningom - inte alltid till Eritreas fördel - men

gränserna säkrades i bindande överenskommelser. Det fanns eritreaner som menade att politiken varit onödigt aggressiv.

President Isayas Afeworki upplöste EPLF och ersatte befrielsefronten med ett parti för demokrati och rättvisa. Det verkade förnuftigt. I många fall har ju befrielseörelser efter segern missbrukat det maktmonopol de uppnått i de befriade länderna.

Vi insåg först senare att åtgärden inte innebar någon demokratisering utan var en politisk kupp som koncentrerade makten i Afeworkis egna händer på bekostnad av största delen av EPLF:s ledarskikt.

Befrielsekampen hade varit kollektiv. Nu hade ett steg tagits mot upprättande av enväldsmakt.

Vi kunde se att förhållandet till Etiopien blev spänt när Eritrea införde en egen valuta, nacfan. Etiopien svarade genom att kräva betalning i dollar. Eritrea höjde avgifterna i sina hamnar. Samtidigt började sporadiska uppgifter om gränskonflikter mellan Etiopien och Eritrea att förekomma.

Jag tänkte på Lars varningar för den förbannelse som varje gränsdragning ger upphov till, särskilt för människor i gränzonen.

I Lund fattades beslutet att göra Asmara till vänortsstad. Elsa Grip, Larry Andow och jag reste till Asmara för ett möte med borgmästaren.

Vi var övertygade om att vapenbrödraskapet mellan Afeworkis Eritrea och Meles Zenawis Etiopien var bestående trots den politiska spänningen.

Vi jublade över den demokratiska författning som utarbetades och översatte den till svenska. Vi såg ett ambitiöst politiskt arbete för att sprida kunskap om den i Eritrea inledas. Det var 1997, och snart skulle det bli allmänna val. Men valen sköts upp gång på gång. Lars skulle nog ha varit skeptisk.

Kriget

Jag befann mig i Örebro på ett möte med EGIS en försommardag 1998 då någon plötsligt kom inrusande. "Etiopien bombar Asmaras flyghamn!" På en tv i samlingslokalen kunde vi nästan omedelbart se förödelserna.

Chocken var bedövande. Senare samma dag bombade erövrade eritreanska MIG-plan en stad i Etiopien.

Kriget utvecklades till ett skyttegravs- och längs gränsen i det bergiga ökenlandskapet. Hundratusentals soldater stred och förlusterna i människoliv var ohyggliga. Donald Boström rapporterade från fronten i svenska media.

I maj 2000 lyckades etiopiska styrkor ta sig förbi den eritreanska försvarslinjen. Landet låg öppet för de invaderande armén

Men efter internationella påtryckningar stoppades den etiopiska invasionen. Fredsförhandlingar inleddes i Alger. Gränsdragningen mellan de båda länderna studerades av en expertgrupp från FN. Den kom till slutsatsen att Eritrea hade rätt i gränskonflikten. Det vägrade Etiopien att erkänna.

En demilitariserad zon upprättades längs gränsen och FN-trupp övervakade den. Situationen stabiliserades, men konflikten bestod.

Vi var glada över att Eritrea överlevt och fått rätt i gränskonflikten. När läget varit som värst den kalla vintern 1999 besökte Eritreas utrikesminister Haile Woldensai Sverige, diskuterade läget med regeringen och talade till tusentals eritreaner i Stockholm. Vi hade ett ingående samtal med honom om läget. Han var mycket allvarlig.

Demokratin mördas

Under kriget upphörde den demokratiska processen i Eritrea.

2001, när det omedelbara hotet mot landets existens hade upphört, krävde en grupp regeringsmedlemmar och tidigare ledare för befrielsefronten i ett öppet brev att val enligt konstitutionen snarast skulle genomföras.

De kom att kallas G15, de femtons grupp. I den ingick såväl Haile Woldensai som de tidigare eritreanska ambassadörerna i Sverige Adhanom och Hebrat. I Eritreas tidningar, på offentliga möten, på kaféer, gator och arbetsplatser fördes en livlig debatt under våren och sommaren.

Så kom nine/eleven. I den medieskugga som uppstod såg Isayas Afeworki sin chans att osedd fångsla motståndarna, tysta kritiken och införa diktatur.

Han arresterade medlemmarna i G15-gruppen, stängde de fria tidningarna och fångslade journalisterna, däribland den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaac. Flera andra personer greps. Gripandena har sedan fortsatt år efter år.

Ingen har ställts inför rätta, många har dött i fängelserna, däribland Haile Woldensae, som led av diabetes. Sannolikt var det han som genom sitt diplomatiska arbete under kriget räddade Eritrea genom att förmå det internationella samhället att stoppa den etiopiska invasionen i maj 2000.

Nya flyktingar från Eritrea prioriteras

Före befrielsen tog Sverige emot drygt 12000 eritreanska flyktingar, kanske fler. Många registrerades som etiopier. I början av 1990-talet återvände tusentals till hemlandet för att delta i återuppbyggnaden.

Efter 2001 har allt fler flytt från Eritrea. I ett beslut häromdagen beslöt den svenska regeringen att prioritera flyktingar från Eritrea. De blir åter en av de största flyktinggrupperna i Sverige.

Biståndsprojekt som skolor och brunnar blev allt svårare att fullfölja. Kontaktpersoner och administratörer i Eritrea byttes ut eller försvann. Det blev svårt att få redovisning för hur biståndspengar använts.

Konsekvenserna för det eritreanska samhället i Sverige blev svåra. Dåvarande ordföranden i Eritreanska Riksförbundet Rezene Tesfazion, som bland annat varit med om att bilda Eritreagruppen i Lund 1981, arrangerade en demonstration mot kuppmakarna. Han utsattes för en storm av kritik och hot. Relativt få eritreaner slöt upp.

Många eritreaner hoppades i det längsta att situationen skulle normaliseras. Andra ville inte uttala kritik eftersom de oroade sig för vad som kunde hända deras anhöriga i Eritrea. Det gällde att tåga med sina åsikter. Samtidigt utgick intensiv propaganda via nätet och från den eritreanska ambassaden.

I det läget blev fortsatt solidaritetsarbete omöjligt. De eritreanska organisationerna splittrades. När hundratals, snart tusentals, eritreanska flyktingar undan Afeworki-regimen anlände till Sverige fördjupades splittringen.

Många av de eritreaner jag känner runt om i Sverige har slutat att betrakta sig som eritreanska medborgare. Vi är svenskar nu, säger de.

Delar av G15-gruppen och dess anhängare i exil har börjat organisera motståndet i Stockholm, London, Paris, Amsterdam och New York. Kanske också i Eritrea.

I pressen kan vi dag för dag se notiserna om hur många dagar och timmar som förflutit sedan Dawit Isaac fångslades. Under lika lång tid har det demokratiska Eritreas ledare varit inspärrade. Lika lång tid har förflutit sedan Isayas Afeworki mördade den eritreanska demokratin.

Lars Bondestam fick inte uppleva segern, åren av återuppbyggnad, kriget och de snart tio åren av grym diktatur. Villkoren för de nomadfolk han älskade har blivit allt omöjligare, inte bara runt Eritrea.

Han dog i ett ögonblick av lycka. Ändå är jag övertygad om att han hade velat vara med hela vägen. Och den vägen har ännu inte nått sitt slut. I Eritreas mer än hundraåriga kamp för en fri demokratisk stat är tio år trots allt en begränsad period.

Gunnar Stensson